RAHANDUSMINISTEERIUM

Riigikantselei
riigikantselei@riigikantselei.ee

Teie 29.10.2026 nr RIIGIKOGU/26-1028/-3T

Meie 06.11.2026 nr 1.1-11/4359-2

**Vabariigi Valitsuse arvamuse edastamine alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ja käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu 1017 SE kohta ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõude 1020 SE ja 1029 SE kohta**

Vabariigi Valitsus otsustas 28. oktoobri istungil mitte toetada eelnõusid 1017 SE, 1020 SE ja 1029 SE.

Riigikogu Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsioon algatas käesoleva aasta septembris alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ja käibemaksu seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu* **1017 SE**), mille eesmärgid on järgmised:
1) alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muudatusega vähendatakse bensiini, diisli, gaasi ja kütteõlide aktsiisimäärasid Euroopa Liidu miinimummääradeni;
2) käibemaksuseaduse muudatusega lisatakse 9%-lise soodusmääraga käibemaksuga maksustatavate kaupade nimekirja aktsiisimääraga maksustatavad kütused.

Rahandusministeerium ei toeta esitatud eelnõu. Riigieelarve on suures puudujäägis ja puudub kate kütuseaktsiisi vähendamise ettepanekule. Meie arvutuste järgi on eelnõus sätestatud aktsiisimääradega mõju riigieelarvele 2027. aastal juba -292 mln eurot ning -1436 mln eurot juhul kui vähendatud aktsiisimäära rakendada 2030. aasta lõpuni.

| Perioodi pikkus | (2 kuud) | (6 kuud) | (12 kuud) | 2030. lõpuni |
|---|---|---|---|---|
| Langetuse lõpp | 31.12.2026 | 30.04.2027 | 30.09.2027 | 31.12.2030 |
| **LANGETUSE MÕJU*** | **-41,7** | **-126,0** | **-292,1** | **-1436** |

* - langetuse mõjus on arvestatud aktsiisi ja käibemaksu laekumise muutusega. Lisaks on arvestatud ka varude soetust langetuse perioodi lõpus.

Seega on aktsiisi langetamisel riigieelarvele väga suur negatiivne mõju. Praeguses julgeolekuolukorras vajavad täiendavat rahastust nii riigikaitse kui ka sotsiaalhoolekanne ning ilma reaalsete katteallikateta ei ole vastutustundlik tulusid vähendada. Laiapõhjaline aktsiisilangetus toetab võrdselt kõiki tarbijaid, sealhulgas neid, kes abi ei vaja. Riigi piiratud

ressursse on mõistlikum kasutada sihitud meetmeteks, et aidata just kõige haavatavamaid leibkondi ja sektoreid.

Ei tohi unustada ka, et kütuse hinnatõus on põhjustatud eelkõige pakkumise vähenemisest. Hinnalangetusele suunatud riigipoolsed meetmed seda probleemi ei lahendaks; vastupidi, need suurendaksid nõudlust, mis omakorda annaks hoogu hinnakasvule.

Eelnõul 1017 SE on erinevad normitehnilised ja sisulised puudused. Nimelt puuduvad asjakohaste alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse redaktsioonide muutmiskäsud terviklikul kujul. Samuti puuduvad eelnõudes ja seletuskirjades viited seaduse redaktsioonidele, mida muuta tahetakse. Puudulikult on esitatud energiatoodete loetelu, mille aktsiisimäär soovitakse tõenäoliselt samuti jätta kehtivale tasemele (puuduvad kütusesarnased tooted). Eelnõu seletuskirjas puudub täielikult mõjuanalüüs.

Kütustele (v.a. maagaas) käibemaksu soodusmäära rakendamist ei luba käibemaksudirektiiv. Ka kaotaksime maagaasi soodusmäärast maksutulu *ca* 11 miljonit eurot aastas.

Riigikogu Isamaa fraktsioon algatas käesoleva aasta septembris alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu* **1020 SE**), mis langetaks diislikütuse aktsiisimäära 2026. aasta 1. novembrist kuni 2027. aasta 30. aprillini 330 eurot 1000 liitri kohta. Alates 2027. aasta 1. maist kohaldatakse taas seaduses sätestatud üldist aktsiisimäära.
Riigikogu Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ning Riigikogu liikmete Jaak Aabi, Andre Hanimäe, Ester Karuse ja Tanel Kiige 24. septembril algatatud alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu* 1029 SE) sisu on samasugune. Selle eesmärk on langetada 6 kuuks diislikütuse aktsiisimäär Euroopa Liidus lubatud miinimumtasemele.

Rahandusministeerium ei toeta esitatud eelnõusid 1020 SE ja 1029 SE. Diislikütuse aktsiisi vähendamise ettepanekule puudub katteallikas. Meie arvutuste järgi on eelnõudega kavandatud aktsiisilangetuse summaarne negatiivne mõju -51,6 mln eurot. 2027. a mõju on suhteliselt suurem varude soetamise tõttu järgmise aasta aprillis.

| **Aasta** | **Mõju laekumisele (mln eur) koos KM-ga** |
|---|---|
| 2026 | -14,9 |
| 2027 | -36,7 |
| **Kokku** | **-51,6** |

Märgime, et kõrgem hind küll suurendab diislikütuse müügihinnas sisalduvat käibemaksu, kuid see ei tähenda samas ulatuses suuremat käibemaksutulu riigieelarvesse. Ettevõtluses kasutatava kütuse puhul on käibemaks sisendkäibemaksuna maha arvatav, mistõttu ei jää kogu tanklates müügilt arvestatud käibemaks riigile. Tegelikku maksutulu tuleb hinnata lõpptarbimist arvestades, mitte ainult kõrgema hinna ja müüdud kütuse koguse põhjal. SKP statistikal põhinev mootorikütuste lõpptarbimise võrdlus ei näita olulist muutust mootorikütustelt saadavas käibemaksutulus 2025 ja 2026. aasta I poolaastal. Mõlemal aastal on see hinnanguliselt suurusjärgus 60 mln eurot. Ka kütuse hinnatõus oli 2026 I poolaastal suhteliselt mõõdukas (5,5%).

Läti otsustas viia diislikütuse aktsiisi EL miinimumtasemele ehk 330 eurole 1000 liitri kohta (kärbe 396 eurolt), samuti langetati bensiini aktsiisi. Aktsiisivähendus kestab planeeritult 1. oktoobrist 31. detsembrini. Täpsemalt kajastab seda järgmine tabel:

| ENERGIATOODE | Aktsiisimäär 1.01-31.03.26 | Aktsiisimäär 1.04-30.09.26 | Aktsiisimäär 1.10.-31.12.26 | KM |
|---|---|---|---|---|
| Diislikütus 1000L | 467 | 396 | 330 | 21% |
| Pliivaba bensiin 1000L | 555 | 555 | 490 | 21% |

Läti konkurentsiamet avaldas 13.08.2026 analüüsi, milles hinnati kui suur osa 1.04.2026 jõustunud diislikütuse aktsiislangetusest jõudis jaehinda. Aktsiisilangetuse maksimaalne võimalik mõju hinnale oli 8,6 senti liitri kohta, kuid keskmiselt langes hind 4,95 senti ehk lõpphinda kandus ligikaudu 58% võimalikust mõjust. Analüüsis leiti, et hinnamõju oli kõige suurem esimesel nädalal pärast aktsiisilangetust ning seejärel mõju vähenes 53%-le maksimaalsest võimalikust mõjust. Hindame, et arvestades Eesti kütuseturu eripärasid ja tihedat konkurentsi, võiks diislikütuse aktsiisi langetamine Euroopa Liidu miinimumtasemele (330 eurole 1000 liitri kohta) jõuda reaalsetesse tanklahindadesse optimistlikult ligikaudu 70% ulatuses, mis tähendaks kütusehinna langust *ca* 8,5 sendi võrra liitri kohta. Tanklas oleks selline mõju vaevu märgatav. Igapäevased diislikütuse hinna erinevused tanklate lõikes on käesoleval ajal umbes sama suured.

Järgnevas tabelis on toodud diislikütuse hinnavõrdlus Eesti ja Läti vahel. Andmeallikana on kasutatud Euroopa Komisjoni energeetika peadirektoraadi poolt igal nädalal avaldatav aruannet (*Weekly Oil Bulletin*), mis koondab ja ühtlustab kütusehindade infot kõigist Euroopa Liidu liikmesriikidest. liikmesriikide ametliku statistika järgi. Oktoobri esimese kahe nädala andmete põhjal ei ole hinnaerinevuse vähenemist Eesti ja Läti vahel näha.

**Tabel**. Eesti ja Läti diislikütuse kuu keskmine liitri hind ja selle erinevus 2026. aastal.

| **Kuu** | **Eesti** | **Läti** | **Erinevus** |
|---|---|---|---|
| Jaanuar | 1,37€ | 1,49€ | -0,12€ |
| Veebruar | 1,41€ | 1,52€ | -0,11€ |
| Märts | 1,78€ | 1,87€ | -0,09€ |
| Aprill | 1,95€ | 2,03€ | -0,08€ |
| Mai | 1,83€ | 1,92€ | -0,09€ |
| Juuni | 1,68€ | 1,77€ | -0,09€ |
| Juuli | 1,73€ | 1,77€ | -0,04€ |
| August | 1,88€ | 1,94€ | -0,05€ |
| September | 2,08€ | 2,11€ | -0,03€ |
| Oktoober | 2,05€* | 2,10€* | -0,04€* |

** Hinnad kuu esimese kahe nädala kohta.*

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Jürgen Ligi
rahandusminister

Lauri Lelumees 5885 1404
Lauri.Lelumees@fin.ee